

TEKST: SECTORSAMENWERKING ARBEID – BEELD: DE LEGE PORTEMONNEES

VERPLICHTE GEMEENSCHAPSDIENST.

BEZORGDHEDEN VAN EEN SOCIAAL WERKER

DOOR EEN WETSWIJZIGING VAN DE FEDERALE REGERING KUNNEN OCMW'S MENSEN MET EEN LEEFLOON VANAF 1 NOVEMBER EEN CONTRACT AANBIEDEN DAT HEN VERPLICHT GEMEENSCHAPSWERK TE DOEN. HET STAAT DE PERSOON VRIJ OM HIEROP IN TE GAAN. ALLEEN IS DE MACHTSBALANS TUSSEN BEIDE CONTRACTPARTIJEN NIET IN EVENWICHT. MENSEN MET EEN LEEFLOON ZIJN VOOR HUN INKOMEN VOLKOMEN AFHANKELIJK VAN HET OCMW. IN DE PRAKTIJK ZET DEZE WETSWIJZIGING DE DEUR OPEN VOOR VERPLICHT VRIJWILLIGERSWERK.

'Voor wat hoort wat', hoor ik veel mensen denken. 'Het is een logische maatregel om deze leefloners iets terug te laten doen voor het geld dat wij hun betalen.' Ook al begrijp ik dat buikgevoel, vanuit mijn ervaring als sociaal werker weet ik dat dit een onverstandige en onrechtvaardige maatregel is die het grondrecht op inkomen aantast.

BOOS

Op de eerste plaats vind ik het onrechtvaardig omdat ik weet dat de vooroordelen waarop deze beleidskeuze drijft, niet met de realiteit stroken. Het is bon ton om te doen alsof deze mensen lui zijn. Profiteurs met een foute arbeidsattitude, die enkel naar werk zoeken als er een stok achter de deur bestaat, zoals verplichte gemeenschapsstaken.

Ik moet dan aan Nicole denken, één van de vrouwen die vrijwillig meedraait in de werkingen van Samenlevingsopbouw. Nicole raakte door gezondheidsproblemen haar job in de zorg kwijt. Met haar leefloon redt ze het niet. Bovendien mist ze de regelmaat en de fijne contacten met de collega's. Nicole zoekt dus werk. Maar als 50+ster met een medische achtergrond lukt het haar niet een betaalde baan te vinden. Het maakt me boos wanneer mensen als zij impliciet of expliciet profiteurs genoemd worden.

VERSPILLING

De regering beloofde ons een jaar geleden 'job jobs jobs', maar veel is daar niet van te merken. Dit najaar krijgen we bijna wekelijks berichten over collectieve ontslagen. Wanneer zwaar winstgevendende bedrijven, als ING of Caterpillar, duizenden mensen op straat gooien, laat het bij mij een wrange smaak na om diezelfde regering te horen praten over lagere patronale bijdragen, flexibelere werkuren ... of een verplichte gemeenschapsdienst.

Beste,

Vanaf begin november zal de gemeenschapsdienst opgedrongen worden aan mensen die een leefloon krijgen van het OCMW. Hoewel het de persoon vrij staat om hierop in te gaan, is de machtsbalans tussen beide contractpartijen duidelijk niet in evenwicht. Mensen met een leefloon zijn voor hun inkomen volkomen afhankelijk van het OCMW. In de praktijk zet deze wetswijziging de deur open voor de invoering van verplicht vrijwilligerswerk voor andere uitkeringsgerechtigden, zoals ingeschreven in het federaal regeerakkoord. Wij hebben hierover met Samenlevingsopbouw standpunt ingenomen. Onder de vorm van een open brief die we viraal zullen laten gaan vanaf 2 november zullen we oproepen om steun te betuigen aan de mensen die door dergelijke maatregelen worden getroffen. Bedoeling is in een later stadium op dit netwerk verder beroep te kunnen doen. Wilt u ook uw steun betuigen aan deze oproep als individu of organisatie?

Ga naar <http://samenlevingsopbouwgent.be/> en onderteken. Hier kan je ook steeds een update van de ondertekenaars vinden. Samen kunnen we het grondrecht op inkomen helpen vrijwaren.

Ik maak me daarbij ook zorgen over de mensen die nu nog werk hebben, en voor wie die verplichte gemeenschapsdienst een ver-van-mijn-bed-show is. Werkloosheid kan iedereen overkomen. Brigitte, een andere deelneemster van Samenlevingsopbouw, had een topfunctie op universitair niveau. Toen kreeg ze kanker en moest haar voltijdse baan opzeggen. Vijf jaar later stond ze vol hoop terug op de arbeidsmarkt. In het laatste jaar van haar revalidatie studeerde ze af als manager in de zorg- en social profit. Tevergeefs: de ene na de andere sollicitatie vangt ze bot.

Ook deze mensen zullen met de verplichte gemeenschapsdienst geconfronteerd worden. Zal dat hen sneller aan een reguliere baan helpen? Ik vrees van niet. In een recent opiniestuk verwijst professor Ides Nicaise naar Groot-Brittannië waar het systeem al ingevoerd is. De effecten op de herinschakeling op de arbeidsmarkt zijn ronduit teleurstellend. Als ik dat lees, stel ik me de vraag of we de kosten die de uitvoering van deze maatregel met zich meebrengt, niet beter kunnen besteden. ►►►

▶▶ VERDRINGING

Naast een verspilling van middelen zal het systeem van verplichte gemeenschapsdienst een leger spotgoedkope arbeidskrachten installeren, die echte jobs uit de markt prijzen.

Ik vraag me af waarom we fouten die in het buitenland al gemaakt zijn, koste wat het kost willen overdoen. Ook in Nederland bestaat het systeem van tegenprestatie al langer. Dit leidt tot kafkaïaanse toestanden. Het bekendste verhaal is dat van een straatveger uit Den Haag. Na een jaar in de werkloosheid moest hij verplicht aan de slag ... bij dezelfde gemeentelijke dienst, terug als straatveger. Alleen kreeg hij nu – voor exact hetzelfde werk – niet zijn loon, maar een veel lagere uitkering.

Als er een leger van uitkeringsgerechtigden verplicht aan het werk gezet kan worden, waarom zou je nog investeren in werkbaar werk, goede loon- en arbeidsvoorwaarden, of het overleg tussen werkgevers en vakbonden? Voor mij maken deze verhalen duidelijk dat maatregelen als de verplichte gemeenschapsdienst niet enkel mensen in een kwetsbare positie, maar alle werknemers aangaan.

OP BASIS VAN VRIJWILLIGHEID

Voor de duidelijkheid: hoor je mij met deze brief zeggen dat vrijwilligerswerk niet zinvol is voor mensen met een leefloon? Hoegenaamd niet! Maar vrijwilligerswerk moet – zoals het woord zelf zegt – op basis van vrijwilligheid gebeuren. Onder die voorwaarde is het een kostbaar goed dat mensen de kans geeft om hun talenten te ontwikkelen, hun netwerk te vergroten en iets voor de samenleving te doen.

Ik denk daarbij aan Rachid die een tijd geleden bij een buurthuis van Samenlevingsopbouw langskwam met de vraag om onthaalwerk te doen. Geen taak bleek hem teveel. Het gaf hem zijn eigenwaarde, moed en levenszin terug. Het niet-verplichte karakter van het vrijwilligerswerk was doorslaggevend. Was Rachid gedwongen om in het buurthuis mee te draaien, was hij veel minder gemotiveerd. Ook

WERKLOOS AAN DE LOPENDE BAND

zijn opvang in de groep verliep makkelijker. De anderen wisten dat Rachid er was omdat hij wilde helpen, niet omdat hij verplicht was. Ondertussen heeft Rachid werk en een stabiele relatie.

Ik vind het cynisch dat de verplichte gemeenschapsdienst dit mooie instrument bedreigt. Nu al merken sociaal werkers dat de druk binnen het vrijwilligerswerk stijgt door een evolutie naar meer competenties, vaardigheden, professionalisering en de activeringsretoriek. Ik ben ervan overtuigd dat de verplichte gemeenschapsdienst voor verdringing zal zorgen binnen het vrijwilligerswerk. Bovendien kunnen verplichte vrijwilligers nefast zijn voor de werkingen waar vele maatschappelijk kwetsbare groepen nu nog een plaats vinden.

BEZORGD

Met deze brief wilde ik vanuit mijn ervaring en expertise als sociaal werker mijn bezorgdheden over de verplichte gemeenschapsdienst uiten. Het is een onverstandige en

onrechtvaardige maatregel die op middellange termijn alle werknemers aangaat.

Maar vooral is het een zoveelste stigmatiserende maatregel tegen mensen die het al moeilijk genoeg hebben. Ik vraag me af waarom sommige politici blijven denken dat ze complexe economische problemen oplossen door mensen in een kwetsbare positie te straffen. De verplichte gemeenschapsdienst zal er enkel voor zorgen dat velen van hen hun uitkering verliezen. Het zal hen verder in de armoede duwen. Hoe kan nog meer armoede nu de oplossing voor armoede zijn?

SLAVENSTOET, 1 MEI 2011,
LEGE PORTEMONNEES I.S.M. SAMENLEVINGSOPBOUW GENT

